

ACTA DE LA SESSIÓ PLENÀRIA DEL CONSELL DE CIUTAT

Aprovada en sessió plenària de 19 de desembre de 2007

Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona

Dotze d'abril de 2007

Al Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona, el dia dotze d'abril de dos mil set, a les dinou hores, s'hi reuneix en sessió ordinària el ple del Consell de Ciutat, sota la presidència de l'Excm. Sr. Alcalde, JORDI HEREU i BOHER.

Hi concorren com a **ponents**:

l'Im. Sr. F. Xavier CASAS i MASJOAN, Primer Tinent d'Alcalde i president de la Comissió d'Urbanisme, Infraestructures i Habitatge; el Dr. Anton COSTAS COMESAÑA, Expert a càrrec del Llibre Blanc de l'Habitatge a Barcelona i Catedràtic Economia UB; el Sr. Ricard FRIGOLA, gerent de l'Institut Municipal d'Urbanisme; la Sra. Glòria FIGUEROLA, gerent de Serveis Personals; la Sra. Eva Fernández, presidenta de la Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona.

En representació dels Grups Municipals:

Im. Sr. Pere ALCOBER SOLANAS, Grup Municipal Socialista; Ima. Sra. Immaculada MAYOL BELTRAN, Grup Municipal d'Iniciativa Verds Esquerra Unida i Alternativa; Ima. Sra. Joana ORTEGA I ALEMANY, Grup Municipal de Convergència i Unió; Im. Sr. Ricard MARTÍNEZ, Grup Municipal d'Esquerra Republicana de Catalunya; Im. Sr. Alberto VILLAGRASA GIL, Grup Municipal del Partit Popular.

En representació dels Consells Ciutadans de Districte i dels Consells Sectorials de Ciutat

Consells ciutadans de districte:

Enric SÁNCHEZ ARIAS, Consell Ciutadà del Districte de Ciutat Vella; Trinitat CAPDEVILA BURNIOL, Consell Ciutadà del Districte de l' Eixample; Enric PERA, Consell Ciutadà del Districte de Les Corts; Salvador BARRAU VIÑAS, Consell Ciutadà del Districte de Gràcia; Roser VALLHONESTA MOLINS, Consell Ciutadà del Districte d'Horta-Guinardó; Josep ORTIZ SACRISTÁN, Consell Ciutadà del Districte de Nou Barris; Jordi GRAS I MATEU, Consell Ciutadà del Districte de Sant Martí.

Consells sectorials de ciutat:

M. Purificació CANALS VENTIN, Consell Municipal de Medi Ambient i Sostenibilitat; Manuel COLON SOLER, Consell Municipal d'Immigració; Fanny LLORENS ALBIÑANA, Entitats de persones amb discapacitat; Mª Dolors MARTÍ SOLÀ, Consell Escolar Municipal de Barcelona; Antoni NAVARRO MONTEYS, Consell Assessor de la Gent Gran; Josep FIGUERA, Pla Estratègic de l'Esport; Jordi ROGLÀ DE LEUW, Consell Municipal de Benestar Social; Jorge SOLANA, Consell Municipal de Consum; Francesc Xavier TOMÁS GOYENA, Pacte per la mobilitat; Núria TORRES DOMÍNGUEZ, Consell

de Cent de Joves de Barcelona; Rosa VIRÓS GALTIER, Consell Econòmic i Social de Barcelona; Josep MOLINA AYALA, Consell de l'Habitatge Social de Barcelona; Carles GINER, Consell de la Cultura de Barcelona.

En representació de les Institucions més significatives de la ciutat, nomenades pel Plenari del Consell Municipal de data 20 de febrer de 2004:

Núria GALAN, Consell de la Joventut de Barcelona, vice-presidenta primera del Consell de Ciutat; Alejandro GOÑI FEBRER, PIMEC - Petita i Mitjana Empresa de Catalunya, vice-president segon; Oriol BOHIGAS GUARDIOLA, Ateneu Barcelonès; Àngel CRESPO SÀNCHEZ, CCOO; Eva FERNÁNDEZ LAMELAS, FAVB - Federació d'Associacions de Veïns de Barcelona; Albert MUSSONS, Col·legi de Periodistes; Marius RUBIRALTA ALCAÑIZ, UB - Universitat de Barcelona; Tomàs de MONTAGUT ESTRAGUÉS, UPF - Universitat Pompeu Fabra; Francisco NEIRA LEÓN, UGT - Unió General de Treballadors; Eduard IBÁÑEZ, Federació Catalana d'ONG per al Desenvolupament.

En representació de les entitats més votades del Fitxer General d'Entitats Ciutadanes, per eleccions celebrades el dia 15 de març de 2004:

Joan CRESPO BERTRANA, Associació Catalana d'Integració i Desenvolupament Humà- ACIDH; Rosa BALAGUER BUENO, Casal dels Infants del Raval; Enric FRANCÈS GASPÀR, Ass. d' Entitats Excursionistes del Barcelonès; Eulàlia PERARNAU CLARASÓ, Secretariat d' Entitats de Sants, Hostafrancs i la Bordeta; Felisa PÉREZ ANTÓN, Associació Benestar i Desenvolupament; Josep Oriol PUJOL HUMET, Fundació Pere Tarrés; Concepció PUJOLAR CONTIJOCH, Associació de Familiars Alzheimer de Barcelona (AFAB); Amadeu QUINTANA JOLONCH, Coordinadora d' Entitats del Poble Sec; Ramon SALLA ARDÈVOL, Federació d' Entitats del Clot-Camp de l' Arpa; Begoña SÁNCHEZ ESPINOSA, SOS Racisme; Antoni SANSALVADO, Fundació Banc dels Aliments; Mª Assumpció VILÀ PLANES, Federació Catalana de Voluntariat Social.

Persones d'especial rellevància ciutadana, nomenades pel Plenari del C. Municipal

Carles DUARTE MONTSERRAT; Miguel Àngel FRAILE VILLAGRASA; Rosa GIL GARCIA; Núria NAVARRO EDO; Arcadi OLIVERES BOADELLA; Joffre VILLANUEVA BELTRAN.

Persones escollides aleatòriament del Registre Ciutadà, per sorteig celebrat a 1 de gener de 2004

Sílvia BALLESCÀ LASPLASAS; Cristina DACRUZ ROVIRA; Enric ESTRENJER MORTES; Carmen FISSE SEGARRA; José Maria GARCIA MEDINA; Jacint RIBAS DEIX; Elisenda RIUS BERGUA; Ramon ROYO PRADAS; Emilio RUIZ PÉREZ; Joana Maria TORRES RAMOS.

Regidors convidats per la seva vinculació amb el tema de l'Habitatge:

l'Im. Sr. Eugeni FORRADELLAS i BOMBARDÓ, Regidor Ponent de Sòl i Habitatge;
l'Im. Sr. Ricard GOMÀ, Regidor Benestar Social.

Van assistir, en tant que observadors, algunes persones membres del grup de treball d'Habitatge del Consell de Ciutat, que havien contribuït a l'elaboració del document de reflexions i propostes del Consell de Ciutat.

Assisteix la senyora CARME BLASI CARRERA, Secretaria Tècnica del Consell de Ciutat.

Han excusat la seva assistència en aquesta sessió:

Rosa BADA; Beatriz ESPEJO; Lluís LUQUE POLO; David PRUJÀ CARCELES; Francisco AGUILERA NÚÑEZ; Pepita FERRANDO MADRIGAL; Antonio GUILLÉN MARTÍNEZ; Joan ROSELL LASTORTRAS; Lluís FERRER CAUBET; Alfons LÓPEZ CARRETE; Antoni GIRÓ ROCA; Francesc PÉREZ RODRÍGUEZ; Sebastià SALVADÓ PLANDIURA; Josep RAMONEDA MOLINS; Miquel VALLS MASEDA; Maria MORÓN MARTÍN; Antoni GUIRADO HERRERA; Josep PLA BUIXÓ; Josep BASELGA TORRES; Anna CABRÉ PLA; Joaquim CALVO JAQUES; Ramon FOLCH GUILLEM; Miquel ROCA JUNYENT; Alfonso RODES VILÀ; Maria SALVO IBORRA; Oscar TUSQUETS BLANCA; Ruth AGUDO PÉREZ; Anna FIGUERAS IBAÑEZ; María José PEDREROL THORNBERG.

Tots ells assistits pel **Secretari General** de la Corporació, senyor Jordi CASES I PALLARÈS.

Im. Sr. F. Xavier Casas i Masjoan, Primer Tinent d'Alcalde i president Comissió d'Urbanisme, Infraestructures i Habitatge

Informant que l'alcalde s'incorporarà tot seguit, dona inici a la sessió tot reservant la benvinguda de les persones que s'incorporen i el reconeixement de les que ens han deixat en el darrers mesos, a la intervenció del president.

1. Aprovació de l'acta de la sessió anterior

No havent-hi cap esmena es dóna l'acta per aprovada.

2. Presentació de conclusions del Llibre blanc de l'habitatge a Barcelona

El primer Tinent d'Alcalde recorda el compromís adquirit amb el Consell, de presentar l'informe de progrés del Pla d'Habitatge a dia d'avui, abans d'entrar de ple en les conclusions del Llibre Blanc. Demana al gerent de l'Institut Mpal. d'Urbanisme faci breument l'exposició.

Presentació Informe de gestió IMU

El Sr. Ricard Frigola, gerent de l'Institut Municipal d'Urbanisme

En la documentació lliurada tenen amb detall l'informe de progrés que presentem. Recordar que en el Pla d'Habitatge es fixaven com objectius generals: en primer lloc, millorar l'accés a l'habitatge digne i adequat dels ciutadans de Barcelona, tenint en compte la visió metropolitana de la realitat de l'habitatge de la ciutat; el segon, promoure la rehabilitació i el foment dels barris a la ciutat utilitzant l'instrument d'habitatge; i, finalment, coordinar totes les actuacions de les administracions a la nostra ciutat, en els temes d'habitatge.

Es treballa en l'impuls de quatre eixos clau:

- *Planejament i política de gestió de sòl*
- *Programa de promoció de nou habitatge de protecció*
- *Programa de rehabilitació: "Fem barri, fem habitatge"*
- *Atenció al ciutadà i ajuts al lloguer social.*

Comptem amb un instrument per a la promoció d'habitatge, el Consorci d'Habitatge a Barcelona, que està funcionant amb nous estatuts i mecànica molt més reforçada.

Finalment, es feia un requeriment de nous plans d'habitatge de l'Estat i la Generalitat.

A continuació analitza els indicadors més rellevants dels quatre eixos esmentats en el que es destaca:

- 6 milions de metres quadrats de sostre per habitatge, el 52 per cent del conjunt del planejament de la ciutat s'ha destinat a habitatge de protecció.
- s'han impulsat 10.000 nous habitatges. Un 86% estan acabats o en obres, en l'altre 14% la llicència està en tràmit i en construcció a finals del 2007.
- dels habitatges protegits, un 73% s'han destinat a la creació de noves llars i el 27% restant a reallotjament. El percentatge de lloguer assequible se situa en el 45%.
- intervenció amb programa de rehabilitació en 32 barris, amb un àmbit d'actuació de 27.000 edificis i 260.000 habitatges, distribuïts per 15 barris que formen part de les àrees de rehabilitació integral, 6 barris d'atenció especial, 10 barris de remodelació, i finalment el barri del Carmel com a àrea extraordinària de rehabilitació integral.
- atenció al ciutadà: nou oficines d'habitatge a la ciutat i posta en marxa de la web (710.000 consultes).

S'informa també dels ajuts al lloguer social mitjançant el Consorci d'Habitatge de Barcelona (4.200 ajuts - 9,7 milions d'euros) i el perfil dels beneficiaris (67,3% dones, 39% persones de més de seixanta-cinc anys, 23% joves fins a trenta-cinc anys).

L'alcalde

M'incorporo al Consell de Ciutat, i m'excuso pel retard. Per tal de no interferir en el ritme iniciat, seguim amb l'ordre del dia. El professor Costas, del qual no faig la presentació ja que tots vostès, em consta, han treballat conjuntament en el darrer any el tema d'habitatge, ens exposarà les conclusions del Llibre Blanc de l'habitatge.

Presentació Llibre Blanc de l'Habitatge

Dr. Anton Costas Comesaña. Expert a càrrec del Llibre Blanc de l'habitatge a Barcelona i catedràtic d'Economia a la UB.

Gràcies, alcalde. Bona tarda a tothom. Vengo a dar cuenta del trabajo realizado a lo largo de más de un año y a presentar los resultados del encargo que en su momento me hicieron el alcalde Clos y el teniente de alcalde Xavier Casas, y después renovado por el actual alcalde Jordi Hereu.

El professor Costas recorda i remarca els punts de referència de l'encàrrec per analitzar, a continuació, com s'ha conduït el procés d'elaboració. Seguidament expressa el seu agraïment al conjunt de persones i institucions que han col·laborat en les aportacions del Llibre Blanc de l'Habitatge de Barcelona. De manera detallada anomena a tots i cadascun dels col·laboradors, que es resumeix en:

- El Consell de Ciutat, especialment el grup de treball específic d'habitatge, els vice-presidents i la secretaria tècnica.
- Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona UAB, Centre d'Estudis Demogràfics UAB, Centre de Política del Sòl i Valoracions UPC, Gabinet Tècnic de Programació de l'Ajuntament de BCN, Grup de Polítiques Públiques i Regulació Econòmica UB
- Grup d'Experts (relació en la documentació adjunta)
- Grup de Treball de la càtedra de Política Econòmica UB

Paso a apuntarles cuáles son las aportaciones que creo que pueden encontrar en el Libro Blanco.

En primer lugar, hemos intentado dar respuesta a las cuestiones que se nos habían planteado por parte de la alcaldía. Es decir, recuerden, por un lado ver cómo está evolucionando el problema de la accesibilidad a la vivienda en Barcelona; segundo, identificar a los colectivos que pueden estar teniendo mayores dificultades; y, en tercer lugar, hacer una serie de recomendaciones.

Pero también encontrarán respuestas, a una serie de preguntas que surgieron en los primeros momentos de las reuniones con el Consell de Ciutat y también a raíz de una encuesta dirigida a un grupo de personas muy relacionadas de diversas formas con el mercado de la vivienda. Preguntas, temores que surgían en el Consell de Ciutat, y también en esa encuesta, acerca de si Barcelona no estaría expulsando a una parte de sus residentes por problemas de precios de vivienda; temores relacionados con si no se estarían produciendo fenómenos de polarización y de segregación social como consecuencia del mercado inmobiliario y de la fuerte inmigración de estos años; o

también preguntas relacionadas con la cuestión de si el número de viviendas vacías en Barcelona es o no muy elevado.

Y, por último, en el Libro Blanco encontrarán también datos nuevos, yo creo que relevantes en muchos casos, pero ante todo un análisis que ha intentado salir de lo que son las medias, es decir, los siete años como media de esfuerzo económico para acceder a una vivienda en Barcelona, ¿se distribuyen homogéneamente entre todos los grupos sociales, o hay realmente muchas diferencias en ese esfuerzo de acceso, según sea el grupo social considerado?

*Hasta ahora esa pregunta no era posible responderla porque no teníamos datos de rentas desagregadas a nivel micro. Pero hemos podido manejar una **base de rentas** – limitada pero importante– **que nos permite saber cuáles son los ingresos de todo ciudadano, de todo residente en Barcelona, haga o no declaración de renta;** cuáles son los ingresos laborales y por prestaciones sociales, es decir, por desempleo, por pensiones o por cualquier otro tipo de prestación social. Al tener esos datos desagregados microeconómicos, eso es lo que nos ha permitido obtener una serie de resultados que ustedes verán que podré comentarles a continuación.*

El Libro Blanco tiene tres partes. La primera contiene el informe ejecutivo y las recomendaciones. Estas no son estándar, cada una va acompañada de un comentario que intenta justificar esa recomendación.

En la parte segunda, están los estudios que han hecho los expertos sobre el tema de vivienda en Barcelona. Y en la parte tercera está lo que ha sido el debate en el Consell de Ciutat, y la encuesta a ese grupo de líderes de opinión, por decirlo de alguna manera, de Barcelona, sobre el problema de la vivienda.

Yo creo que esa parte tercera es un material excelente para todos aquellos, que estén interesados en conocer cuáles son las percepciones, los temores y también las propuestas que emergen en forma de consenso ciudadano en la ciudad de Barcelona.

Explica com la possibilitat d'accedir a les dades agregades de les declaracions de renda de tots els ciutadans de Barcelona, (per persona i llar) ha permès desagregar l'stock d'habitatge a la ciutat en quatre grups per fer el càlcul de l'evolució de l'esforç econòmic i financer per accedir a un habitatge. Aclareix, com acadèmic, el fet que en aquest apartat es treballi amb dades del 2004, ja que aquestes no estan disponibles pels anys 2005-2006

Permítanme comentar algunos de los resultados y las recomendaciones.

Precios, renta y accesibilidad a la vivienda

- *En primer lugar, como primera conclusión, **han aumentado mucho más los precios de las viviendas y los alquileres de las viviendas más económicas.** El 25% de las viviendas de menores ingresos son aquellas que han incrementado más el esfuerzo de compra, que ha pasado de 15 (2001) a 22 años (2004)*
- *Segundo dato importante, **nos aparece un 25% de hogares con ingresos más bajos de los que preveíamos.***

Sin embargo, me interesa hacer en este momento una consideración para no deducir de ese dato consecuencias que pueden no ser ciertas. Afirmar que el 25 % de hogares

en Barcelona, en estos años, tiene ingresos muy bajos, que –como verán– difícilmente dan para poder acceder a una vivienda, no significa que dentro de este colectivo no haya muchos hogares, o personas, que tienen vivienda en propiedad o que pueden perfectamente llegar a tenerla.

Anticipándoles un dato, que fue para mí una sorpresa, nos encontramos con que – en pregunta directa – a los jóvenes que viven emancipados en Barcelona, hay alrededor de un 30% que dice no pagar nada por alquiler ni por hipoteca, y están viviendo en una vivienda de Barcelona. ¿Qué nos debe estar reflejando este dato? Que naturalmente las rentas que utilizan muchas personas para acceder, en este caso jóvenes, a una vivienda, no son exclusivamente los ingresos procedentes de los ingresos laborales. Hay otros mecanismos, como son la ayuda de los padres o de familiares, o riqueza acumulada que probablemente sirve para hacer este mecanismo.

Segundo, en ese 25% hay muchos hogares formados por personas de edad mediana o mayores que tienen ya vivienda, pero lo que dice el dato es que, si hoy tuviesen que acceder a una vivienda tendrían verdaderas dificultades para poder hacerlo. Pero, insisto, quiero hacer esta distinción, porque si no, la conclusión que se podía sacar del primer dato sería errónea.

¿Cómo medimos normalmente la accesibilidad, el esfuerzo de accesibilidad?

A través de lo que llamamos «esfuerzo económico», que es el número de años que un hogar o una persona tendría que utilizar toda su renta para poder comprar una vivienda a los precios actuales de la vivienda. Si trabajásemos con indicadores de esfuerzo medio, eso está alrededor, en el año 2005, de ocho y pico de años para Barcelona, muy similar de cualquier otra ciudad equivalente a Barcelona. Lo que tiene interés para la política de vivienda es ver qué sucede cuando lo desagregamos por cuartiles, entonces podemos analizar cuánto representa la cuota hipotecaria sobre los ingresos de ese 25% con menos ingresos, repito con los datos del 2004, prácticamente el cien por cien del ingreso es la cuota hipotecaria. Yo creo que esto es el dato significativo. Esto nos sucederá en cualquier otra ciudad en que pudiésemos manejar datos similares, lo que estamos haciendo aquí es respondiendo a la pregunta que el alcalde nos había hecho de intentar identificar cuáles son los colectivos que tienen más necesidades, no los datos medios que valen muy poco para efectos de políticas de vivienda adecuadas.

- ***Una conclusión primera: estos datos me llevan a afirmar que la opción más eficaz para facilitar el acceso a la vivienda para este colectivo, o al menos para muchos de los hogares que están dentro de este colectivo con menores rentas, es el alquiler. Difícilmente con los ingresos con los que nos encontramos estos hogares pueden llegar a comprar una vivienda en el mercado libre, pero es que no llegan tampoco a poder comprar, en condiciones asequibles, una vivienda del régimen general de protección oficial.***
- ***Otra segunda conclusión: hay que ser muy selectivos con las políticas de vivienda. No vale fijar colectivos genéricos amplios como objetivo de las políticas de vivienda –los jóvenes como jóvenes, o los mayores como mayores–, porque dentro de esos colectivos las realidades son muy diferentes, y si la política sólo se dirige a colectivos corporizados de esa forma, probablemente aparecen problemas de equidad importantes.***

*En ese grupo de hogares con rentas bajas está surgiendo, todo un **nuevo conjunto de hogares unipersonales**, personas divorciadas, etc que hace de ese grupo de menores rentas una realidad compleja, realmente un laboratorio de experimentación social realmente complejo. **Las condiciones de acceso a las ayudas habrían de tener en cuenta esta diversidad para poder dirigir los recursos a quien realmente lo necesita y no a quien representa una falsa o momentánea situación de dificultad.***

Qué efectos tienen los incentivos fiscales sobre los diferentes tipos de hogares.

Las bonificaciones fiscales son el principal instrumento de política de vivienda. El gasto en vivienda es lo que un economista diría «gasto fiscal», es decir, son aquellos ingresos que la hacienda pública no ingresa como consecuencia de las deducciones que los individuos o los hogares hacen por compra de vivienda. A quien benefician? Fíjense: primer cuartil, les aparece en blanco. Es decir, el grupo de menores rentas de Barcelona no se beneficia en absoluto de las deducciones en el impuesto sobre la renta. ¿Quién se beneficia especialmente de la deducción? Las clases medias, especialmente en términos de proporcionalidad.

- **La tercera conclusión: aquellos que están más necesitados de apoyo por parte de la política de vivienda no son ayudados a través del mecanismo más importante que tiene cualquier estado o gobierno para incentivar a sus ciudadanos a acceder a la vivienda. Las bonificaciones fiscales penalizan comparativamente las rentas más bajas.**
- **Un mercado estable y amplio de alquiler requiere incentivos fiscales, tanto positivos como negativos.**

¿Cuáles tendrían que ser los precios asequibles de acceso a la vivienda en Barcelona? ¿Cómo diseñar políticas de vivienda que puedan ser más eficaces para aquellos que más lo necesitan?

Hay que definir un precio asequible, ya sea de compra o de alquiler. De hecho, países desarrollados del entorno europeo hoy obligan ya a que toda su normativa sobre vivienda incorpore específicamente cuál es el criterio de asequibilidad, ya sea de compra o ya sea de alquiler.

Definimos precio o alquiler asequible de vivienda como el porcentaje de los ingresos mensuales o anuales que una familia debería pagar como máximo para no entrar en situaciones de riesgo financiero. Esto es cómo define el riesgo financiero cualquier institución financiera que da créditos hipotecarios.

Analizando las distintas gráficas que les presento, en cuanto a precios y alquileres asequibles en Barcelona se concluye:

- **El precio asequible, situado en el 35% de la renta, es una buena guía para la política de VPO.**
- **Para el 25% de las familias de menores ingresos, los precios de la vivienda de protección de régimen general son superiores al que tendrían que pagar como precio asequible.**

- **Para las familias de renta media la VPO es efectiva como política de accesibilidad.**
- **Un problema de equidad: La VPO de compra no beneficia a quien más lo necesita. En el caso de régimen especial o se complementan con importantes ayudas directas a la compra o bien es necesario articular otro tipo de ayudas como el alquiler social.**
- **El alquiler protegido, a pesar de incorporar nuevas categorías de vivienda de alquiler social para colectivos específicos, esta por encima del alquiler asequible que correspondería a las viviendas de menor renta.**

Quiero matizar este último comentario con respecto a la política del Ayuntamiento de Barcelona. De hecho, las nuevas tipologías de vivienda protegida de alquiler que se están desarrollando en los últimos años tienen un precio de alquiler que ya es inferior al precio de alquiler asequible que calculamos de acuerdo con esas rentas. Yo creo que este es el camino, pero si tomásemos lo que es el alquiler protegido de la vivienda general, el que fija la política estatal, esos alquileres protegidos son superiores aún hoy a lo que sería el alquiler asequible –insisto– calculado de esa forma.

Estamos ante cambios sociales en la ciudad de Barcelona, en este caso, muy profundos, muy dinámicos, muy novedosos, que están dando lugar a necesidades de vivienda y, por lo tanto, a demandas de tipología de vivienda probablemente bastante diferente a la que hasta ahora estábamos acostumbrados de acuerdo con lo que era la tipología de hogares.

A continuació el professor Costas exposa i comenta els gràfics corresponents a altres qüestions sorgides a partir de la investigació duta a terme:

Quant a joves:

- Una nova patologia social: el **retard en l'emancipació dels joves**. La formació de parella deixa de ser el principal motiu d'emancipació.
- Es crea un biaix entre les noves necessitats residencials dels joves i l'oferta d'habitatge existent

Canvis en la tipologia de llars i noves necessitats d'habitatge

- Augmenten intensament les llars unipersonals i les llars sense parentiu
- Disminueix la parella tradicional amb fills

Quant a gent gran

- Barcelona té una població relativament més envellida del que li correspondria. En contraposició, els demògrafs diuen que no envellirà més, mentre que a les altres ciutats sí.
- Aquesta població es compon de persones soles o amb parella, que habiten en pisos de superfície relativament gran
- El principal inconvenient dels habitatges de la població de 65 anys i més és l'absència d'ascensor, problema que s'accentua si distingim entre tinença en propietat o lloguer
- Existeix un gran volum d'habitatges amb fortes necessitats de rehabilitació

De manera més detallada remarca

- Desajustos entre necessitats habitacionals de la gent gran i característiques dels seus habitatges. Riscos d'infrahabitatge i “mobbing”, necessitat de rehabilitació.

- El parc potencial d'habitatges substituïbles procedents de la gent gran, planteja les possibilitats de la hipoteca inversa per millorar les condicions de vida de la gent gran. *Yo sólo les he hecho la pregunta: ¿cómo se podría utilizar ese capital inmobiliario que tiene la gente mayor para mantener su calidad de vida, naturalmente sin sacarle la propiedad de su vivienda? Y creo que en este terreno, el Ayuntamiento, y en particular el Ayuntamiento de Barcelona, por su tradición y su magnitud, tiene un terreno importante a desarrollar. Pero, insisto, sólo lo apunto.*

Quant a la immigració

- Barcelona torna a guanyar població. Els barris que més creixen són els de la primera immigració
- Gran dinamisme del mercat de reposició d'habitatges als barris on més ha augmentat la immigració
- La cultura de la propietat com a factor d'integració dels immigrants

S'analitzen dades de la investigació sobre segregació i polarització, així com concentració i sobreocupació, ja siguin transitòries o estructurals.

Analitzats determinats sectors de població, el ponent segueix comentant dades sobre enquestes encarregades per l'elaboració del Llibre Blanc.

*Les decía, algunos temores que aparecían en un primer momento de inicio del trabajo. Sobre que **Barcelona estuviese expulsando una parte de su población de residentes por motivos de falta de vivienda, falta de suelo, precios elevados.** ¿Qué nos encontramos? y es encuesta directa. Pues con una sorpresa: Barcelona tiene una capacidad de retención de su población cuando cambia de vivienda. La pregunta es: «¿usted ha cambiado de vivienda en los últimos cinco años?» «¿Dónde está ahora?». El resultado es que prácticamente el 50% –44%– de las personas –hogares, personas– que han cambiado de vivienda, se han quedado en el mismo barrio. **La capacidad de retención que tiene el barrio en Barcelona es singular.***

*Si ampliamos un poquito más, resulta que la gente que ha cambiado de vivienda y se ha quedado en su propio barrio o en otro barrio de Barcelona llega a ser el 71%. Este porcentaje no lo da ninguna otra ciudad: **el 71% de la gente que cambia de vivienda en Barcelona se queda en la propia Barcelona.** Insisto, es una capacidad de autocontención que nos ha sorprendido, por lo tanto, podríamos decir que Barcelona no expulsa tanto como aquellos temores iniciales nos hacían temer.*

En todo caso, ese 29% que al cambiar de vivienda se va de Barcelona ciudad, ¿por qué lo hace? ¿Por necesidad o por capacidad de elegir? Un porcentaje muy significativo, el mayoritario, se va por hacer una elección personal de un entorno mejor, de una vivienda con mayor superficie..., y esto se puede apreciar cuando además analizamos el perfil de renta de las personas que se van. Cuando es bajo se va a los municipios que tocan a Barcelona, es decir, el contagio por vecindad. Sin embargo, si el nivel de renta es un poquito más alto se va a la segunda, tercera corona. Por lo tanto, en todo caso, si pudiésemos hablar de "expulsión", es por decisión, por capacidad de escoger más que por necesidad.

¿Qué le pasará a la población de Barcelona de aquí a dentro de diez años? Saben que ningún economista sensato, ni ningún demógrafo habla más allá de diez años, y ya con diez años te equivocas sistemáticamente. Nosotros hacemos **tres hipótesis que surgen de esa dinámica social que hemos visto.**

- **Estimamos que en los próximos años se va a producir un aumento en la tasa de emancipación de los jóvenes** por motivos de independencia, no de formar pareja.
- **Segunda hipótesis: estimamos que va a aumentar la propensión a la formación de hogares** en edades adultas centrales, entre 50 y 66 años, **por motivos de divorcio y nuevas tendencias.** Esa dinámica es muy fuerte en Barcelona.
- **Y estimamos, también, un creciente incremento en la autonomía residencial de las personas mayores.**

Esto nos lleva a la pregunta de: **¿es capaz Barcelona de dar respuesta a esas necesidades de formación de un mayor número de hogares? Estimamos que de aquí al 2016 hacen falta en Barcelona ciudad alrededor de, 70-90.000 hogares.** ¿Es posible desde la actual planificación de Barcelona dar respuesta a esta necesidad? Según nuestras previsiones el potencial que ofrece el planteamiento urbanístico actual vendría a dar –según los cálculos que también verán en la parte 2–, unas 50.000 viviendas, por lo tanto hay un diferencial. Sin embargo, y creo que es más que una hipótesis, la estimación es que si la **rehabilitación** de una gran parte de ese stock de vivienda que les decía anteriormente, especialmente de edad más avanzada, se puede llevar adelante, la capacidad de producción de nueva vivienda sumada a la que tiene el actual planteamiento urbanístico, da cantidades muy similares al número de hogares que hemos calculado nuevos en este horizonte.

Finalmente y de forma muy rápida, ya que me he excedido en el tiempo asignado, no voy a entrar en un resumen de las recomendaciones, las tienen ustedes encima de la mesa, solo quiero decirles tres flashes muy rápidos. **Las recomendaciones las baso en una conclusión básica de todo el trabajo, lo que yo he llamado «la tijera de la vivienda».** El problema de la vivienda se puede especificar como una tijera en que las dos hojas se han ido abriendo, separando, a lo largo de estos últimos años. Por un lado, una hoja corresponde a las **rentas** de los hogares, que prácticamente están estancadas, con una ligerita tendencia a la alta, y la otra hoja son los **precios**. Esa es la tijera.

¿Qué se puede hacer desde la política pública ante una realidad, un mercado, como éste?

- **Uno podría decir: «Pues mire, tirar la hoja de los precios de la tijera hacia abajo, presionarla hacia abajo, e intentar la de las rentas subirla hacia arriba.»** La de las rentas, desde el ámbito municipal difícilmente algo se puede hacer. Hay que actuar sobre a hoja de arriba. ¿Cómo se puede hacer? Uno, actuando en el equilibrio entre nueva vivienda libre o vivienda de protección oficial. Por lo tanto, **aumentando más la vivienda de protección oficial** que lo que se ha hecho en los últimos años, porque eso hace que la hoja de los precios para los segmentos más necesitados pueda bajar.
- **Segundo, que dentro de la vivienda de protección oficial, se modifique el equilibrio actual aumentando el número de viviendas de protección oficial en alquiler,** porque son a las únicas a las que pueden acceder, con un esfuerzo, los

segmentos de población con menores rentas. Y disminuir –no digo anular– el porcentaje de viviendas de protección oficial de compra. Por tanto: Segunda recomendación: vivienda de protección oficial de compra y vivienda de protección oficial de alquiler, la idea es que hay que aumentar, el equilibrio hay que decantarlo hacia alquiler.

Dicho esto, dos cosas adicionales. Yo creo que hay **dos objetivos claros**:

- Uno es **focalizar la política de vivienda**, sesgarla **hacia los colectivos con más necesidades**;
- El segundo, **sesgar la política urbanística en general hacia la recuperación de la función residencial de la ciudad**, es decir, hacia la **rehabilitación**. Porque esas dos prioridades tienen cierta capacidad para corregir en parte el problema.
- En último lugar, esto como un criterio básico: me es muy difícil pensar que sólo a través de la actuación de las administraciones públicas podamos hacer frente, tanto en Barcelona como en Cataluña o el conjunto de España, al problema que tenemos delante. Creo que **es necesaria una colaboración muy intensa entre las diferentes administraciones y entre las administraciones y el sector de promoción inmobiliaria tanto público como el privado**. Si no se produce esa colaboración mutua, difícilmente el problema de la vivienda puede resolverse.

Déjenme, una **sugerencia final**. Hubiese sido ideal poderles traer hoy los datos del 2005. No ha podido ser así por problemas estadísticos. Eso me lleva a hacer una recomendación, que a través de cualquier tipo de mecanismo, llámesele plataforma, grupo, observatorio, dentro del Consell de Ciutat o fuera de él, **que el trabajo que se ha hecho hasta ahora pueda continuarse** con otro responsable. Por mi parte estoy agradecido, he hecho lo mejor que he podido este trabajo y como les decía al principio, vengo a rendir cuentas y a presentar balance. Eso es lo que he intentado hacer, les agradezco la atención, y la esperanza de que cuando lean los documentos puedan encontrar cosas de su interés.

Muchas gracias. Nada más.

Torn de paraules sobre conclusions del Llibre Blanc de l'habitatge

L'alcalde

Molt bé, professor Anton Costas. Jo també volia agrair el treball del Llibre Blanc, un document seriós i tènicament molt sòlid, així com la capacitat de fer un procés de participació que ha estat realment molt rigorós. Aquí hi ha dades que són bastant inèdites i, per tant, que porten llum en el debat.

Com saben, per l'Ajuntament de Barcelona l'accés a l'habitatge és un dels reptes més importants a continuar treballant, és un repte de tots, i recollint la darrera recomanació del professor Costas quant a la necessària col·laboració entre administracions i el conjunt d'agents públics i privats, cal avançar en la consolidació d'un gran pacte per l'habitatge, coordinant-nos amb l'àmbit metropolità, el govern de Catalunya, el de l'Estat i els diferents sectors implicats.

Iniciem el debat, en el benentès que aquesta documentació ens aporta dades per la reflexió i les conclusions que avui podem debatre, però també per més endavant, de com poder encarar les noves realitats que s'imposen a la nostra ciutat.

Ima. Sra. Imma Mayol i Beltran, representant del Grup Municipal d'Iniciativa Verds - Esquerra Unida i Alternativa

Voldria fer una pregunta per afinar més una de les moltíssimes coses interessants que han sortit. I jo també vull agrair de veritat la feina feta, crec que és molt útil per a totes les persones que ens interessa la ciutat.

La pregunta concreta és: quan es parla de la capacitat de retenció de Barcelona, efectivament amb les dades és molt important la capacitat de retenció, en el propi barri i en general. Jo crec que aquí l'equívoc pot estar, per no confondre, que només estem parlant de la gent que té capacitat de canviar-se de domicili. I per tant, el que això d'alguna forma no deixa entreveure és que hi ha un percentatge molt important de gent que no pot canviar-se, i per tant la capacitat de retenció ve en sectors que tenen capacitat i que tenen possibilitat de modificació de les seves condicions vitals. I el que no sabem és aquesta franja que no té possibilitats, que és bastant alta –entenc–, té la capacitat de retenció que hi hauria modificant algunes de les condicions de vida a Barcelona. Gràcies.

El Dr. Anton Costas Comesaña

La respuesta tiene que ajustarse siempre a los datos que ha manejado, y los datos son de gente que ha cambiado de vivienda. Puede haber –es verdad– muchos hogares, muchas personas que deseando cambiar de vivienda, porque las condiciones de su vivienda no son las adecuadas para ellos... –piensen en lo que he dicho sobre hogares mayores con problemas de ascensor, estarían dentro de ese grupo. Sin embargo, hay una posibilidad de acercarse a esa pregunta de otra manera, que es viendo dónde hay más rotación en la compra de vivienda. Los niveles más elevados de retención me aparecen en los barrios de primera inmigración. Este dato es cualitativo, no es cuantitativo. Ese dato sería coherente con otro que no he introducido en el estudio porque no tengo autorización, pero que sí que he manejado, con datos del sector financiero preguntado sobre qué tipología de personas pedía hipotecas.

*Hay más datos, que no he utilizado por falta de tiempo, el de **viviendas vacías**. A mí me salen muy pocas, y les aseguro que las he visto del derecho y del revés, de todos los lados, y me sale que en Barcelona no hay más de –para cubrirme en salud–, no hay más de entre 3 y 4% de viviendas vacías, y definiendo vacías de una manera muy, muy estricta. Pero no los he utilizado porque probablemente cuando uno dice esto da la impresión de que estás un poco amañando los datos, ¿no? He preferido decirlo en un artículo público, responsabilizándome yo, y no diciéndolo exactamente en el informe, pero a nivel personal lo he dicho.*

La Sra. Eva Fernández Lamelas, representant de la Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona.

Reconeixent i agraint la qualitat del treball que presenta el doctor Costas, hi hauria alguns elements que m'ha suggerit i que voldria comentar. Per una banda, quan es

parla de la nova patologia social, el retard en l'emancipació dels joves, jo voldria apuntar la **repercussió que aquest retard en l'emancipació té sobre les tasques reproductives** que habitualment porten a terme les dones. I en aquest sentit, en les recomanacions, en la mesura en què entenc que les polítiques d'habitatge no poden anar deslligades d'altres polítiques més transversals, cridar l'atenció sobre **quines polítiques es podrien implementar** per minimitzar aquest impacte, important en un sector de la població, les dones, que cada vegada més enganxa la cura dels fills i filles amb la cura de la generació anterior, i per tant, pateix clarament una sobrecàrrega que ja ha estat diagnosticada i sobrerament estudiada.

Quan es planteja la qüestió –molt interessant– de l'observatori, jo suggeriria si **en les estadístiques** que s'estableixin, i en les que es generin, es pot fer una bona **desagregació per gènere**, per tal de visibilitzar l'impacte que tenen sobre les dones de forma específica el pes de la compra o el lloguer d'un habitatge, la capacitat que tenen en aquestes **famílies** que s'acostuma a anomenar malament monoparentals, quan en realitat majoritàriament són **monomarentals**. Podria permetre integrar també polítiques de gènere en aquest sentit.

També, des del punt de vista de la FAVB, hi ha un tema que ens preocupa de forma molt important des de fa ja molt de temps. I és, entenem i compartim plenament que a Barcelona cal portar **polítiques de rehabilitació** important i som conscients que hi ha un parc important d'habitatge que requereix aquestes polítiques i el senyor Frigola ja ens havia explicat també abans tos els projectes de barris. Però la nostra experiència és que quan es donen aquestes polítiques de rehabilitació, apareix com un efecte secundari no desitjat el tema de l'**assetjament immobiliari**, i entenem que seria important que l'Ajuntament adoptés fórmules decidides de lluita contra aquest fenomen. I en aquest moment –des del nostre punt de vista– la Llei d'urbanisme, en el seu article 146, permet la declaració, que també recollirà –o esperem– el projecte de llei actualment en discussió sobre l'habitatge en els articles 16 i 40, el portar a terme la definició d'**àrees preferents de templeig i retracta**, de manera que l'Ajuntament pogués intervenir per evitar aquestes maniobres especulatives.

El Sr. Josep Ortiz Sacristán, Coordinadora d'Associacions de Veïns i Entitats de Nou Barris, representant del Consell Ciutadà de Nou Barris

Agraeixo aquesta tasca –ja ho vaig dir a l'anterior Consell de Ciutat–, però des dels barris veiem coses que no quadren massa amb aquest informe. Es diu que els **joves dels barris** –i jo estic parlant evidentment des de Nou Barris– s'acostumen a quedar als barris. Bé, la realitat no és pas aquesta, o almenys la realitat més propera que nosaltres coneixem. De vegades sí que s'hi queden, és cert, però **s'hi queden a casa dels pares** perquè és que no poden sortir d'allà. Això és una realitat. Si això és quedar-se, estem d'acord.

Segona. Abans, fent comptes, es deia que amb un salari de família podien calcular-se en vuit anys. Bé, doncs a mi els comptes tampoc no em tornen a sortir, perquè hi ha quantitat de joves que estan cobrant 1.000 euros o menys. Si hi hagués una parella podrien sortir, si no vaig errat, uns setze milions. Hi ha algú que em digui on es pot comprar a Barcelona un pis per setze milions? Vull dir, hi ha coses que no m'acaben de quadrar.

La Sra. Rosa Gil García, persona d'especial rellevància ciutadana

En primer lugar, señor Costas, felicitarle por el trabajo realizado y por su larga exposición.

*En segundo lugar quisiera hacer una pregunta que no sé si corresponde directamente al tema. Parlaré de Ciutat Vella que es la part que jo conec. Hi ha molts edificis de més de dos-cents anys d'antiguitat, la **rehabilitació** dels quals està en mans d'un privat que ho compra, fent-hi després un mínim d'inversió i ho ven. No hi ha cap manera que un tercer garanteixi la seguretat de l'edifici i no et trobis que després de la compra hagis de fer una gran despesa perquè la casa no s'enfonsi com el cas de l'edifici on vivim.*

L'alcalde

Molt bé. Si els sembla farem cada tres intervencions una resposta.

El Dr. Antón Costas Comesaña

- ✓ *Señora Eva Fernández, es una buena cuestión, recojo esta aportación y lamento profundamente que no se me haya ocurrido. Con los datos que tenemos se puede hacer una **desagregación por género**, como lo hemos hecho por edades. Hay ahí una sobrecarga indudablemente en el ámbito de mujeres*
- ✓ *En segundo lugar, **mobbing inmobiliario**. No hemos podido acercarnos a eso, tanto en los documentos del Consell de Ciutat, como en lo que es la encuesta aparece ese problema por lo tanto de forma cualitativa está recogido, pero no tenemos datos en los que apoyar eso. Sí que en las recomendaciones hay propuestas similares a las que me hacía.*
- ✓ *Señor Ortiz, ocurre muchas veces que los análisis procedentes de datos, no casan muy bien con tu experiencia cotidiana. Yo le vuelvo a decir que en el caso de retención eso es lo que nos dan los datos. Datos de encuesta directa, que se llevan haciendo cada cinco años desde el año 80, por lo tanto es una buena serie.*
- ✓ *Sin embargo, tengo que hacer una aclaración importante a la segunda cuestión que ha hecho, y que ahí estamos de acuerdo. Si tiene a mano los gráficos, fíjense que yo desde el principio dije que «no voy a trabajar», decía, «con datos de esfuerzo medio, porque no dicen nada». El 8%. Fíjese en ese dato, en el de la izquierda, le está diciendo que en el año 2004 el **esfuerzo económico** que significa dedicar toda la renta del año, todo lo que uno obtiene, **a pagar la vivienda**, para el segmento de menores rentas en Barcelona significa del orden de veintitrés años. Espectacular. Siento no haberme parado más un poco en esta cuestión. Aquí sí que estamos de acuerdo, su percepción y los datos. En el primero nada más que señalar que le comprendo pero que eso es lo que me sale, los datos.*
- ✓ *Doña Rosa Gil me ha asustado, me ha dicho que he estado hablando una hora y media y me ha asustado. Yo tengo anotados cuarenta y ocho minutos, que es lo que normalmente acostumbro a dar en una clase.*

*En las recomendaciones, especialmente para el ámbito de rehabilitación, hablamos de la conveniencia de que se cree algún tipo de mecanismo de **certificación de calidad**. Verá que su sugerencia está recogida de una manera concreta y extensa, ya que fue un problema que nos hemos encontrado.*

Im. Sr. F. Xavier Casas i Masjoan, Primer Tinent d'Alcalde

*En tot cas, per complementar la petició de la Rosa, hi ha un instrument, que són els anomenats **TEDI** – abreviat, els tests de l'edificació... etc –, que es poden realitzar gratuïtament demanant-ho a l'Administració de la Generalitat de Catalunya vehiculant-ho a través de les oficines de rehabilitació de la ciutat. Diagnostiquen els estats de patologia dels diferents edificis. Aquests TEDI serveixen per després poder demanar els ajuts econòmics per a la rehabilitació. Clar, què passa, si algú ho fa privat i no vol demanar ajut i no demana el TEDI, doncs no hi ha aquesta anàlisi. Però tanmateix, persones que hi visquin poden, evidentment, acollir-se a la petició d'aquests estudis que complementarien aquesta informació que potser no es disposaria en cas de no fer-los.*

La Sra. Francesca Llorens Albiñana, Associació Catalana Promoció Persones Sordes, representant de les entitats de persones amb discapacitat

*Represento a entidades de **discapacitados** mentales, físicos, sensoriales y psíquicos. A lo largo del estudio de este Libro Blanco he hecho diversas aportaciones en cuanto a la discapacidad. Cuando salga de aquí yo no sé qué decirles a mi grupo, en ningún sitio he sabido entender que se nos considere. Lo veo todo dirigido a personas "normales" –entre comillas. No sé, si hay alguna respuesta para esto quizás está en el libro de recomendaciones, que no he tenido tiempo de leer porque se ha entregado al llegar aquí. No sé si ha contemplado las personas con discapacidad. Quiero decir también que yo soy una persona totalmente sorda que está hablando, por lo tanto hay que entender la discapacidad en su diversidad.*

El Sr. Josep Molina, Consell de l'Habitatge Social, representant la Plataforma pel Dret a l'Habitatge Digne

Agrair la intervenció i el treball del senyor Costas. Nosaltres, o jo personalment considero que és un treball amb rigor quant al diagnòstic i quant a les recomanacions.

- ✓ *He de dir que més o menys les línies que apunta el senyor Costas ja fa molts anys que en els diferents fòrums en què s'ha parlat d'habitatge ja marcaven la línia del **lloguer** i de l'augment de l'**habitatge de protecció**, perquè més o menys el diagnòstic era en aquesta línia, que el preu dels habitatges de lloguer anaven a la tendència zero i l'habitatge de protecció oficial també anava a la tendència zero. Jo crec que han passat els anys i aquesta línia no ha estat neutralitzada, és a dir que l'Ajuntament de Barcelona també hem de dir que ha fet una inversió en el tema de política de sòl i habitatge, però que no s'ha pogut abordar en tota la seva amplitud el problema de l'habitatge donat que de moment surt aquest 25 per cent d'un sector de la població que té moltes dificultats.*
- ✓ *Estem d'acord en focalitzar les polítiques cap als col·lectius més necessitats i en el planejament i la funció de la rehabilitació, però hi ha molts **edificis** que s'estan declarant en ruïna i són **objecte d'especulació** i d'expulsió dels llogaters. Jo crec que s'haurien d'articular els mecanismes legals per poder utilitzar el **dret de tempteig** per arribar a temps que aquesta especulació no continuï avançant.*

- ✓ *En relació a la **hipoteca inversa**, un company de la gent gran de la FAVB em deia –amb tota la raó– que és un instrument pervers en mans de les entitats financeres, davant d’una situació de precarietat econòmica. Des de les administracions públiques s’hauria de poder fer alguna proposta d’utilitzar aquest mecanisme del patrimoni que té la gent gran i que té precarietat econòmica perquè **no sigui utilitzat d’una forma perversa** des d’un punt de vista financer.*

El Sr. Arcadi Oliveres Boadella, persona d’especial rellevància ciutadana

Sí, gràcies. Bona tarda. Bé, poques coses a afegir a l’informe del senyor Costas, que és absolutament ben documentat i penso que bastant aclaridor.

- ✓ *El que passa és que tinc una **por** que voldria plantejar per haver vingut ja en altres sessions del Consell de Ciutat. Recordo que fa un parell d’anys, el senyor Josep Ramoneda va fer un magnífic informe sobre els problemes socials de la ciutat de Barcelona, i després les ordenances cíviques que van sortir no tenien pràcticament res a veure amb aquell informe inicial. La meva cautela rau en que no voldria que en aquest cas passés el mateix, **que d’un magnífic informe n’acabi sortint una política final equivocada**. Això en termes generals.*
- ✓ *La segona qüestió té a veure amb una pregunta que el mateix senyor Costas ha respost en una resposta a d’altres qüestions, i que la veritat és que m’ha estranyat, que és aquest percentatge escassíssim de **pisos buits** que hi ha a Barcelona. Jo em pregunto si aquí no hi haurà també amagat el que en podríem dir **segones i terceres residències**; gent de fora de Barcelona, gent que no està empadronada a la ciutat però que malgrat tot està ocupant un pis, però que, és clar, aleshores, quan ho compares amb el número d’habitants que té la ciutat, resulta que estan ocupats però en realitat estan ocupats per gent de fora. Aquesta és una pregunta que sí que li voldria formular.*
- ✓ *La tercera cosa té a veure amb la pròpia possibilitat que hi hagi –no sé si això correspon a les recomanacions o correspon després a una actuació municipal– totes les **mesures fiscals** que es podrien prendre per tirar endavant això que em sembla excel·lent, que és la **promoció d’habitatges de lloguer**, si el municipi té capacitat legislativa i si pot fer alguna cosa per incidir en aquest tema.*
- ✓ *I la quarta i última qüestió, molt al final de la intervenció, el senyor Costas ha dit i em sembla molt bé, que s’hauria de col·laborar no només per part de l’Ajuntament, sinó també sobretot amb empreses immobiliàries, amb aquelles que tenen una cosa a dir en aquest tema. Això és cert, però jo també el que voldria dir és que no s’oblidi per altra banda la **col·laboració amb les altres administracions**. En aquest moment la Generalitat està preparant una **lleï de l’habitatge**, penso que és un tema que val la pena tenir present. I sobretot m’atreviria a dir que hi ha un altre tipus de col·laboració, que és la col·laboració amb l’Administració central, sobretot des d’un punt de vista molt important, el de la fiscalitat. No fa gaire sortia l’informe del Ministeri d’Hisenda dient que les empreses immobiliàries espanyoles havien enganyat al fisc 5.000 milions d’euros l’últim any, cosa que vol dir que ens ha pres a cada un dels ciutadans 125 euros. Aquesta sí que és una col·laboració que s’hauria de demanar per tal que s’intervingués amb força, en **col·laboració amb la hisenda pública davant de les immobiliàries**.*

El Dr. Anton Costas Comesaña

- ✓ *A la señora Fanny Llorens. No, todo lo contrario, lo que lamento es que a veces al seleccionar un poco las informaciones que quieres transmitir dejes de lado cuestiones tan importantes como las que me ha señalado. Tanto en el informe como en las recomendaciones se tiene en cuenta. En la documentación facilitada vera una recomendación dirigida específicamente al grupo de personas a las que usted representa en este Consell. No podría ser de otra forma después de haber participado con usted a lo largo de varias reuniones donde ese problema estuvo encima de la mesa.*
- ✓ *Con respecto a lo que me decía el señor Josep Molina, nos pasa casi siempre. Es decir, un buen estudio no viene nada más que a corroborar aquello que ya está en el ambiente. Lo que hemos intentado es ponerle detrás, a esas percepciones, y a esas propuestas, nuevos análisis que confirman un poco lo que usted está diciendo. También recogemos en las propuestas de manera concreta el derecho de tanteo en situaciones muy específicas y muy controladas.*

*También hay una pequeña referencia a la **hipoteca inversa** en el sentido en el que usted lo ha señalado. Es decir, hay que ir con mucho cuidado... Este es un mecanismo que en los países anglosajones lleva muchos años ya, pero por eso, porque lleva muchos años, y donde no hay desconfianza, al menos general, con respecto a la conducta que puede tener el sistema financiero al operar con este mecanismo, en nuestro país hay que ir con mucha calma. Y creo que si se llega a la conclusión de que aquí hay un buen instrumento, las administraciones públicas, los poderes públicos tienen –como usted ha dicho– un papel muy importante durante muchos años. Pero, con todo, me gustaría quedarme en esta reflexión.*

- ✓ *Déjeme que haga ahora, a propósito de esto, una manifestación. Nosotros **no hemos querido hacer un decálogo de recomendaciones que las autoridades hayan de seguir**. Lo que hemos hecho es una sistematización de actuaciones, en algún caso con cierta contradicción entre ellas, pero porque parto de un supuesto: que nunca es labor de los expertos diseñar las políticas, sino en todo caso, dar datos, dar análisis y sugerir posibilidades, y después es el propio juego decisional de la política el que tiene que optar por prioridades de objetivos e instrumentos. Por ello no he entrado casi en las recomendaciones, porque no es nuestra función hacer políticas.*
- ✓ *Señor Arcadi Oliveres, deseo que la primera reflexión no se cumpla en este caso.*

***Pisos vacíos.** Hay lo que afirmó el censo del 2001, habría del orden de 100.000, un poquito más de viviendas vacías en Barcelona. Pero es que los años siguientes el propio Instituto Nacional de Estadística ha venido insistiendo en que en ese número probablemente hay muchas segundas viviendas y situaciones de viviendas que no están en uso. Hemos hecho dos tipos de estudios. Uno, cogiendo una muestra aleatoria del 10% de esas 100.000 viviendas e ir a ver qué pasaba realmente. Y la sorpresa fue mayúscula, porque en gran parte esas viviendas que en el censo, por decisión del agente censal, ponía vacías, el resultado era que no llegaban al 3%. Yo he utilizado otros datos recientes, y me sale que se mueve entre un 3% y un 5%, utilizando incluso datos de consumos de servicios básicos en las viviendas de Barcelona. Cuidado con esta afirmación, porque aunque fuese cierta no estoy diciendo... –y creo que nos equivocáramos–, el problema de la vivienda tal como lo entendemos y tal como aquí lo he identificado, ni se basa en la*

existencia de pisos vacíos, sea esta mayor o menor, ni su solución se va a obtener por la vía de la utilización de esos pisos vacíos.

En otra reunión les puedo exponer con más detalle todos los datos, la metodología utilizada, no para que compartan conmigo el resultado, sino para que sepan cómo se ha hecho. Vuelvo a insistir: con todo, sea el 3%, sea el 5%, lo que nunca puede ser son 100.000. Es que no entra en el sentido común que sobre un stock de viviendas que hay en Barcelona de unas 700.000 pudiese haber –en sentido pleno de la palabra– ciento y pico mil viviendas. ¡No puede ser! Como economista no soy capaz de entenderlo, pero puede ser mi incapacidad como economista. Insisto: el problema de la vivienda ni es originado por las viviendas vacías ni su solución vendrá por las viviendas vacías. Muchas gracias.

El Sr. Jorge Solana, Consell Municipal de Consum

Buenas tardes. Agradecer su trabajo y el de todo su equipo, señor Costas, y en especial algo que no es habitual en los tiempos que corren, que es una defensa de la propiedad, como usted ha hecho, frente al alquiler o frente a otro tipo de cuestiones.

- ✓ *Desde un enfoque de los consumidores, desde el Consell Municipal de Consum, tenemos que decir que efectivamente estamos de acuerdo con usted en que los problemas de vivienda probablemente como mejor se afrontan es desde perspectivas administrativas, como es el ámbito fiscal o como es el ámbito del precio del suelo. Pero esto no nos corresponde a nosotros como asociaciones de consumidores, sino que más bien debemos afrontar la realidad que tienen los ciudadanos frente a las empresas, la cual nos lleva directamente al tema hipotecario. Entonces recomendaría vivamente a todos los asistentes la lectura de las recomendaciones 49 y 50, que hablan de la **hipoteca inversa** en particular y que creemos que, tal y como se ha mencionado con unas palabras muy claras, es decir, es un auténtico atropello en el que las entidades financieras, frente a unas rentas bajas, aprovechan para vender un producto por necesidad. No sé si la **idea de crear un fondo** sería buena, en cualquier caso sí que quería aportar la posibilidad de que este fondo partiese de las entidades financieras con un carácter más social, como puedan ser las cajas de ahorros. Sería una buena ocasión para diferenciarse de las otras entidades financieras. La hipoteca inversa no viene a ser sino una manera de cobrar hipoteca a una persona dos veces, primero mientras la compra y después cuando la tiene que recomprar por las rentas que le han dado. Es decir, ni es una hipoteca ni es inversa.*
- ✓ *Por otro lado, en la recomendación 50 se habla de una posibilidad –como se hace en Dinamarca– de dar **créditos a los jóvenes** sobre posibles rentas futuras. Bueno, sería el colmo. Es decir, sería la posibilidad de las entidades financieras de dar créditos a setenta años. Es decir: «Hipotéquese usted a los dieciocho años con los réditos que tendrá, hipotéquese usted hasta los setenta.» Bueno, en ese sentido al señor Costas, apreciando el trabajo que usted y su equipo y las personas presentes del consejo han realizado, simplemente decir que estas dos recomendaciones 49 y 50 parecen quizá –como usted decía–, quizá un punto de partida, pero sí que habría que tocarlas con muchísimo más sentido y con muchísima más profundidad porque tienen unas conclusiones importantes.*

- ✓ *En la recomendación cuarta, cuando se habla del **concepto de vivienda asequible**, hablamos del porcentaje de renta que hay que dedicar para afrontar una vivienda. En realidad, sólo depende del plazo hipotecario o de la esclavitud hipotecaria que queramos asumir. Si asumimos una esclavitud hipotecaria a cincuenta años el porcentaje de renta que tendremos que dedicar cada mes o cada año evidentemente será menor, si afrontamos un préstamo a diez años, el porcentaje se va a ir por las nubes. Con lo cual estamos dejando en manos de las entidades financieras, que son las empresas que actualmente más dinero están ganando en concepto de beneficios en nuestro país, la posibilidad de determinar qué es una vivienda asequible.*

El Sr. Francisco Neira Leon, UGT, representant dels sindicats

*Volia sumar-me també a les felicitacions a l'equip de treball i al senyor Costas. Penso que és una eina molt útil, molt positiva. Per un costat ens ajuda a donar forma científica a impressions que ja tenim, encara que així i tot amb algunes sorpreses, com per exemple les dades referides a la caiguda de l'**índex d'emancipació**. Passar en tants pocs anys del 75 al 50 és espectacular; és un problema important i que d'alguna manera penso que explica algunes de les aparents contradiccions de l'informe.*

- ✓ *La dada més preocupant –jo crec– és la que fa referència al 25 per cent. Aquest 25% que, jo no he pogut llegir encara les recomanacions, però veig que no té solució, perquè si les estisores s'obren més o no es tanquen, això vol dir que aquest 25% no té ara ni tindrà mai capacitat d'arribar ni a polítiques de lloguer ni de compra, ni tan sols a compra d'habitatge de protecció oficial. Com vostè ja va dir que no volia entrar en política, en alternatives o propostes, sí que voldria posar sobre la taula, a l'equip de govern actual i futur, aquest element: la necessitat de buscar eines, **instruments que siguin capaços de resoldre el problema d'un col·lectiu tan important com és el 25% que no tenen a curt termini capacitat d'accés a l'habitatge**, d'acord amb les expectatives i les perspectives que surten de l'estudi.*

La Sra. Felisa Pérez Anton, Associació Benestar i Desenvolupament

En primer lugar felicitar por el trabajo de análisis, diagnóstico y recomendaciones realizado por el señor Costas y al Ayuntamiento por haberlo encargado. Mis preguntas son dos simplemente, creo que bastante sencillas.

- ✓ *Una, solamente saber dónde están contemplados los **jóvenes o parejas que comparten vivienda**, aunque sea uno el que alquile y los otros los que paguen a éste; si están en «Llars sense parentiu» o están en «Altres», o no están.*
- ✓ *Por otro lado, si ha podido en este estudio tener en cuenta las **personas sense sostre**. Porque –si mal no he entendido yo– han hecho el estudio sobre las personas que han hecho la declaración, las que no hacen declaración pero sí que tienen ingresos aunque no hagan la declaración. Si han podido tener en cuenta las personas sense sostre, porque sí que hay centros de acogida y albergues donde quizá se podrían haber hecho encuestas a este tipo de población.*

El Dr. Antón Costas Comesaña

- ✓ *Comparto las reflexiones del señor Solana, y la observación de ir con cuidado con algunas de las sugerencias que se pueden hacer. Por eso decía también que nuestra pretensión, no ha sido jamás intentar diseñar la política, sino sugerir un conjunto de posibilidades, unas más formuladas que otras, otras que probablemente hay que comenzar a ver cómo se podría caminar a través de ellas, y las que usted ha señalado yo creo que son de este grupo. Recojo la observación y el comentario amable que hace.*

En todo caso, déjeme también recordar, que por eso siempre comienzo, cuáles eran los términos de referencia que se me hizo del informe. Y eran básicamente buscar los problemas de accesibilidad y la identificación de los grupos con mayores problemas, nunca abordar lo que de una manera más o menos amplia se puede llamar el problema o el comportamiento del mercado inmobiliario.

- ✓ *El señor Neira. En un informe de esta naturaleza algún tipo de contradicciones encontrarán, yo mismo las encuentro. Es inevitable. Porque se trabaja con datos que cualquier experto serio, le ponen muy nervioso, porque no son datos buenos. Recuerde lo que hemos hecho con las rentas por primera vez en Barcelona. Quiero creer que el núcleo básico de lo que afirmo es cierto, pero si uno entra en los detalles observaremos más de una contradicción. El problema está en el 25%. Yo estoy de acuerdo en eso, y eso es lo que he querido resaltar y eso es lo que creo que se me pedía.*

Acerca de la afirmación suya «es que nunca podrán de por vida», hombre!, no..., no puedo entrar en esa valoración; lo que sí creo es que hay un cambio de sensibilidad en las autoridades y, en general, en la sociedad en los últimos años. Mi forma particular de ver la evolución del problema inmobiliario, es que creo que hay un cambio de sensibilidad importante, probablemente en el último año. Pero durante muchos años, probablemente desde la entrada en el euro, la caída de los tipos de interés, del precio del dinero ha sido tan espectacular..., y unido a esto la innovación que se ha producido en el sistema financiero alargando el período de vida de los créditos, excesivamente... Esto ha dado lugar, durante unos años, a la idea de que el mercado, como mezcla de los productores de vivienda y el sistema financiero, estaba en situación de facilitar a cualquiera su acceso a la vivienda, fuese cual fuese su nivel de ingresos. Esto era un error, pero creo que compartirán conmigo que era una idea muy potente, muy extendida en la sociedad, y creo que es lo que puede explicar porqué, durante estos dos años, la vivienda de protección oficial se haya encogido más que haber aumentado.

Yo creo que eso cambió a la altura de los años 2005, 2006. Comenzamos todos a ser conscientes del peligro de que no era cierto que el mercado pudiese resolver todas las situaciones, de que no era cierto que las deducciones en el impuesto sobre la renta pudiesen ayudar a todo el mundo a poder pagarlas. Desde hace dos años, creo que el cambio en la percepción, en la sensibilidad, es importante, y creo que en las políticas también.

Acabo diciendo, tengo la esperanza, no sé si es por... por optimismo a secas, pero tengo la esperanza de que este cambio en las políticas ayude a resolver sino... todo el problema, gran parte del problema de ese 25% de rentas más bajas.

- ✓ *Por último, doña Felisa Pérez... Tengo que decir lo mismo que había dicho anteriormente. Tema importante: personas sin techo. No puedo ofrecerle datos. Hoy mismo en una reunión que tuve previa a esta con todo el grupo de expertos, uno de ellos daba un dato para Barcelona y decía: «...cada tantos días hay una persona sin techo más en Barcelona».*

Como académico, como científico, no como ciudadano, aquí tengo que decir: «Mire, lamento, no puedo dar ese tipo de datos porque no lo tengo.» Ahora, si hay posibilidad de acceder a él, le aseguro que, con toda honestidad intelectual, los buscaré, en lo que usted me decía que parece que hay algún tipo de posibilidad.

- ✓ *La primera pregunta: –y acabo– es, sí, están en hogares en parentesco.*

Muchas gracias.

La Sra. Sílvia Ballescà i Lasplenas, ciutadana

Volia donar-li les gràcies pel seu estudi, molt interessant, i fer-li una pregunta.

*Ha dit que, en principi, no li semblaven bé les polítiques orientades a grups com els joves i la gent gran perquè realment a vegades no reflectien els grups que tenien més necessitats. Però jo penso que a la nostra població hi ha una **franja de població entre els trenta i els quaranta i pico d'anys, parelles**, que a la millor sí que tindrien rendes per pagar el pis, però el problema és que es redueixen molt les seves possibilitats de tenir descendència –com és normal en aquesta edat– donat que estan totalment hipotecats. De manera que potser, amb els números a la mà, no són una població que li corresponguin ajuts, perquè econòmicament potser arribaria, però mirant de cara al futur de la població de la ciutat sí que seria interessant poder-los tenir en compte i possibilitar la descendència...*

Voldria saber si a les seves recomanacions, això, s'ha tingut en compte.

El Sr. Jordi Roglà de Leuw, Caritas, representant del Consell Municipal de Benestar Social

Vagi, en primer lloc, la meva felicitació, tant a l'Ajuntament de Barcelona com al senyor Anton Costas, per aquest estudi i aquesta presentació.

- ✓ *Comparteix totalment la inquietud del senyor Ortiz, i simplement li volia fer una petita pregunta tècnica. Em crida molt l'atenció aquest esforç, crec que vostè ha dit «**esfuerzo de accesibilidad**». Quan comparem diferents anys, es té en compte el **factor de possible reducció de la superfície de l'habitatge**? Perquè, és clar, si jo tinc un any que estic en un factor de vuit i al cap de cinc anys continua el factor de vuit, però la vivenda que compro té la meitat de superfície... no m'ha quedat clar.*
- ✓ *La segona pregunta és pel tema del primer quartil. Vull ratificar la inquietud de la senyora Pérez, aquest quartil ens preocupa molt. I si em deixa, jo, naturalment ni sóc economista ni puc fer prediccions, però en les premisses que vostè ha fet per a la projecció a deu anys, hi ha un factor que ens temem que pot incrementar la inquietud de la senyora Pérez: és l'increment del col·lectiu de perceptors de **rendes***

no contributives. Per què? Perquè precisament en aquesta projecció que vostè fa en l'any 2016, començarem a tenir la incorporació de les persones de seixanta-cinc anys o més que han sigut víctimes de la crisi econòmica dels anys vuitanta i que van estar molts anys sense poder cotitzar i que arribaran a la seva jubilació.

Fa poques setmanes, Caritas –jo sempre dic desgraciadament– va haver d'inaugurar un nou centre d'atenció a **persones sense sostre**. Ja que vostè parla de projeccions de deu anys, li diré que aquest centre va ser inaugurat perquè s'havia quedat petit l'altre. L'altre fa deu anys ateníem un dia a la setmana, era suficient per a sis persones. Hem tingut un nou centre al cap de deu anys per atendre vint persones cada dia, ja l'hem inaugurat, no en tenim suficient i estem pensant solament per aquesta població d'ampliar amb un nou centre.

El Dr. Anton Costas Comesaña

✓ El sentido de mi reflexión, que deducía de los datos, era no nos concentremos mucho cuando hablamos de sectores o colectivos que tienen dificultades de acceso a la vivienda, con **variables como la edad**, ésta no me está definiendo en algunos casos la situación futura que pueda tener esa persona. Le pongo dos ejemplos.

✓ Primero: colectivo de **jóvenes**. Imaginemos, dos jóvenes de veinticinco años ahora, y los dos en este momento con el mismo nivel de ingresos, «milleuristas». Y tenemos un piso de protección oficial en propiedad y hemos de asignarlo. Son dos, un solo piso y una moneda al aire, le toca al joven A. Vayamos ahora diez años para adelante. Yo me puedo encontrar que ese joven A, a los treinta y cinco años –déjeme exagerar!– está como alto ejecutivo con unos ingresos estupendos, y le hemos dado un piso en propiedad de protección oficial. Y el segundo joven, que tenía en el momento inicial la misma edad, el mismo ingreso, diez años después lo puede encontrar como milleurista.

Por eso hablaba de la selectividad. **Las ayudas no pueden ir dirigidas hacia colectivos definidos por la edad, sino hacia personas, hogares, en función de sus necesidades y sus niveles de renta.** Ahí me asocio a lo que Ud. decía

✓ Sin embargo, en las **personas mayores**, sí que la edad define mucho ya las condiciones de futuro. Porque si hoy me encuentro a una persona mayor o a un hogar, a una pareja de sesenta y cinco años, con unos determinados ingresos, yo puedo predecir, con bastante seguridad, que dentro de cinco años van a tener más o menos la misma situación que ahora. Es decir, en esa franja, la edad me dice mucho, pero en la franja de joven, la edad no me dice nada.

Si yo estoy haciendo política de protección oficial hacia los **jóvenes** todo en propiedad, estoy entrando en problemas de iniquidad muy importantes, porque muchos de ellos van a estar muy bien dentro de diez años. En este segmento de edad conviene más la vía del alquiler –no digo suprimase la VPO en propiedad–, pero **decantemos el equilibrio**, al menos en los próximos años, **hacia el alquiler** y no cometeremos tantos problemas de equidad.

Al señor Roglà, el factor de superficie. Me permite, además, responder a otra pregunta anterior. Todo **indicador** tiene que ser homogéneo; a la hora de calcular el **esfuerzo financiero** de acceso a la vivienda estoy tomando siempre al menos tres variables estándar: la superficie del piso es una. Es decir, cuando yo digo que el esfuerzo económico de acceso a la vivienda para los colectivos de rentas

inferiores es de veinte, veintidós años, estoy tomando un piso de 70 m² con un crédito hipotecario –según el caso– para el 2004 al 3,5% de interés durante 25 años. Siempre comparamos con eso: si modifico cualquiera de estos tres parámetros tengo que volver a recalcular todo. Los indicadores, en general, sólo valen cuando comparas un año con otro, porque la tendencia te la dan; los valores absolutos son siempre peligrosos, pero es bueno si puedes tener la tendencia.

- ✓ *La segunda, las **premisas proyección**, al hacer proyecciones de población y de hogares y de demanda siempre hay que basarse en unas hipótesis y unas premisas. Yo he intentado rodearme de expertos. Los que han hecho las proyecciones de población es el **Centro de Estudios Demográficos** de la Universidad Autónoma, que dirige la señora Anna Cabré, que de hecho son los que hacen la mayor parte de proyecciones de este tipo para todo tipo de gobiernos en España. En este caso me tengo que acoger a la reputación de ellos y decir que lo mío es sentido común en este terreno, en todo caso, las proyecciones si están mal hechas se lo echaremos en cara dentro de diez años a ellos. Pero eso son las estimaciones.*

3. Bases per a l'elaboració del Pla d'equipaments de Barcelona

L'alcalde

Si us sembla, com que és tard, passariem a l'explicació de les bases per a l'elaboració del Pla d'equipaments, un altre document, us ben asseguro, que també important per al futur desenvolupament d'aquesta ciutat.

Li dono la paraula a la presidenta de la FAVB, la senyora Eva Fernández.

Sra. Eva Fernández Lamelas, representant de la Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona

Bé, bona tarda, gairebé bona nit. Prometo que intentaré ser tan breu com sigui possible i voldria, en primer lloc, fer dos agraïments. El primer seria l'oportunitat de presentar aquest treball i la part que, d'alguna manera, ens correspondria com a Federació d'Associació de Veïns i Veïnes, perquè presentar-la en aquest context representa un bucle, un retorn, com entendreu un cop us expliquem quin és el procés que hem anat seguint al llarg del treball en aquests criteris per a l'elaboració del Pla d'equipaments de Barcelona. Però entenc que també cal fer un altre agraïment –i que és important– a les persones que han liderat aquest procés per part de l'Ajuntament per la capacitat de treball que han tingut, en concret a Glòria Figuerola i Xavier Bobi, i també a totes les persones, les tècniques i els tècnics, que han contribuït a fer aquests documents que entenem que tenen un gran interès.

El Pla d'equipaments és una de les reivindicacions cabdals i històriques del moviment veïnal de Barcelona. En aquest moment, malgrat que després Glòria Figuerola

*explicarà el procés que s'ha seguit i les diferents fases i el que representen cadascuna d'elles, sí que voldria començar situant en quin moment de l'elaboració d'aquestes bases estem. S'ha fet el primer document, de **Coneixement** – llibret vermell –, en la segona fase s'han treballat els **Elements d'anàlisi**. En aquest moment estem encetant la tercera fase i final que serien els **Escenaris de futur**.*

*I també em sembla important remarcar que fer aquesta pausa i aquesta presentació sense que tot el treball estigui completat té un sentit perquè, d'alguna manera, el que, com a Federació d'Associació de Veïns i Veïnes de Barcelona, voldríem demanar seria la seva **col·laboració** i la seva complicitat en l'elaboració d'aquest tercer document.*

Malgrat ser una reivindicació històrica de la FAVB, aquest procés comença el novembre de 2004 quan celebrem un fòrum veïnal barcelonès centrat de forma específica en el Pla d'equipaments de Barcelona. Una jornada de treball a la que assisteixen més de cent persones, un 50% pertanyents al moviment veïnal, i un altre 50% pertanyents a diverses entitats de la ciutat. És una fórmula que havíem utilitzat en els fòrums veïnals anteriors i que ens sembla que és molt interessant, perquè permet el contrast entre les opinions del moviment veïnal i altres opinions del teixit associatiu.

*El mes de desembre, amb les conclusions dels tallers que es duen a terme, elaborem un manifest que es presenta a l'Ateneu Barcelonès, i que rep el suport de quaranta **entitats de la ciutat**, moltes d'elles estan aquí representades, des de Comissions Obreres, SOS Racisme, Ca la Dona, fins a moltes altres, algunes com la FAPAC, que a la vegada n'agrupen a moltes més.*

*Exposaré breument els **criteris** que hem treballat en aquestes dues fases i amb quins encetem la dels escenaris de futur.*

- ✓ *Un dels primers criteris és que, sigui quina sigui la gestió dels equipaments, aquests han de tenir unes característiques que garanteixin el seu **caràcter públic**: les centràvem amb la universalitat, l'equitat, l'accessibilitat, la participació, el compromís i la transparència.*
- ✓ *Entenem que els equipaments han de constituir **espais d'inclusió**, han d'ajudar a fer ciutat i, en cap moment, no generar desigualtats. I, per tant, s'han de tenir present eixos, els eixos de desigualtat a l'hora d'analitzar la utilització, i, quan parlàvem abans d'accessibilitat, també enteníem l'accessibilitat entesa, no només des del punt de vista mecànic –que també–, sinó també des del punt de vista que sigui **accessible a tota la població**.*
- ✓ *Contemplar criteris de **sostenibilitat** i d' **equilibri territorial**. És a dir, per a nosaltres era i segueix sent una preocupació important que els equipaments estiguin repartits d'una forma equitativa i solidària en el conjunt dels barris de la ciutat, i que no se sobrecarreguin determinades zones –un cas emblemàtic podria ser el cas del Raval, que al llarg de molts anys ha anat rebent tots els, diríem, equipaments adreçats a població vulnerable–, i que, d'alguna manera, hauríem d'evitar en el planejament futur que aquestes situacions es repetissin.*

Aquells equipaments que no són considerats com equipaments desitjables, s'hauria de poder fer un desplegament molt clar en la ciutat de manera que es veiés clarament que es compleixen aquests criteris de solidaritat entre diferents barris i districtes. Un cas molt clar, en el que nosaltres hem vingut sol·licitant aquest

element, és el tema del desplegament del Pla de drogues de Barcelona, per exemple, de tal manera que s'evitin fenòmens d'insolidaritat com els que malauradament, en alguna ocasió, hem viscut a la ciutat.

- ✓ Contemplar la **perspectiva de gènere** que, d'alguna forma, canviï la mirada sobre la ciutat. Entenem que aquesta ciutat s'ha construït a partir d'una mirada essencialment masculina, una ciutat molt construïda cap a elements vinculats a la producció, tant pel que fa a la mobilitat, als desplaçaments com a les prioritats que s'han seguit i que, d'alguna manera, caldria introduir aquests criteris correctors des d'una perspectiva de gènere i que posés en primer pla totes les necessitats derivades de la cura a les persones. Posaré un exemple:

En un moment donat, existien centres de dia per a gent gran que estaven en un 50% de la seva ocupació, i això era degut, no a que no hi hagués una necessitat d'aquests centres, sinó que no s'havien previst els transports adequats per portar les persones. Per tant, d'alguna manera, en el disseny dels equipaments i en el tema de l'accessibilitat s'ha de tenir present tot allò que es deriva de la cura a les persones com un element, com a mínim tan important com les necessitats de producció a les ciutats.

- ✓ Tenir presents els criteris de **flexibilitat** que permetin adaptar l'ús i els objectius als canvis. I, en aquest sentit, volia destacar una xifra, que ja trobaran en els documents –en aquest cas, en el document de coneixement–, que il·lustra molt la complexitat i els canvis als que estem al·ludint. Per una banda, en el Pla General Metropolità de 1976 s'havien definit vint-i-sis tipologies d'equipaments que corresponien a cinc categories i alguna d'elles, per exemple, es considerava com equipaments els centres religiosos. El 2007, en aquest document, apareixen quaranta-vuit tipologies d'equipaments que corresponen a onze categories; una, per exemple, és la de la sostenibilitat. Per tant, hauríem de tenir present que els equipaments poden ser modificats, les necessitats de les persones es modifiquen, i, per tant, els serveis i els equipaments haurien també d'incorporar aquests criteris d'adaptació. I d'una altra banda, també és important, poder fer un ús d'equipaments d'una manera més transversal. Aquí, en el segon document, en el document d'anàlisi, per exemple, hi ha el treball dedicat als nous usos del temps que il·lustra bastant bé aquest element.
- ✓ Una altra de les reivindicacions veïnals que s'ha produït moltes vegades és que allà on hi ha actuacions urbanístiques que signifiquen la construcció d'un alt nombre d'habitatges, els equipaments, de vegades, han sigut la «torna», allò que s'ha fet en un segon terme, de vegades, amb un decalatge de temps molt important. Nosaltres entenem que era important que, al mateix temps que es planifica l'habitatge, s'incorpori també la **previsió dels espais dedicats als equipaments**.

Aquestes propostes que estem treballant arriben en un moment en què des de diferents **districtes** ja s'havien començat a fer uns plans d'equipaments d'aquests districtes que, d'alguna manera, respectessin les ràtios que ja estaven establertes.

Cal dir, que hem arribat a molts punts d'acord, però també hem mantingut punts de desacord. Punts de desacord que no ens han impedit seguir treballant, però que entenem que és de justícia plantejar-los també. Des del moviment veïnal de Barcelona seguim mantenint que ni els habitatges per a joves ni els pisos tutelats per a persones

grans han de ser considerats com a equipaments, sinó que haurien d'estar considerats com a habitatge i no condicionar, en cap cas, els espais destinats a equipaments.

***Garantir les necessitats presents i futures**, és, en definitiva, l'objectiu clau per al qual s'elabora un pla d'equipaments. El treball que en aquest moment s'està duent a terme aniria perfectament en aquesta línia. Entenim que és important que es faci des del treball conjunt amb les associacions de veïns, però també amb la resta d'entitats que estan en el territori i que, d'alguna manera, aquest procés quedi documentat en una **memòria participativa**. En aquest sentit, el segon document –el d'anàlisi– ve acompanyat d'un annex, que hauria de ser un element que permetés el debat.*

*Quan vàrem estar discutint aquests elements, estàvem d'acord que seria tan equivocat que aquests quadernets s'omplissin –per entendre'ns– en els despatxos dels tècnics com que s'omplissin únicament en la junta d'una associació de veïns. Entenem que ha de ser un tipus de treball, de document que es faci des de les **xarxes associatives de cada territori** i en el qual estigui implicat la màxima quantitat de mirades i de sensibilitats i, d'una manera molt específica, la mirada i la **perspectiva de gènere**.*

Gràcies.

L'alcalde

Molt bé. Moltes gràcies, Eva Fernández. Doncs li passaria la paraula a la gerent dels Serveis Personals, Glòria Figuerola.

La Sra. Glòria Figuerola, gerent de Serveis Personals

*Després del treball del professor Anton Costas, jo diré que el treball que hem fet amb la FAVB és discret. Sí que per a nosaltres hem tingut la sensació que construïem una eina. **Una eina que ens havia de permetre avançar en el diàleg de la construcció de la ciutat**, i a més, ens ha permès a nivell de l'Ajuntament, que tot un seguit de professionals, dels diferents departaments de la casa, hi participessin, veient els problemes que comportava fer una anàlisi d'una manera o d'una altra, i compartir-ho amb la FAVB, que eren els que, finalment, el dia a dia anem discutint la ciutat.*

Faré una història molt breu. Com deia la presidenta de la FAVB, quan des d'alcaldia se'ns fa l'encàrrec de reflexionar sobre el Pla d'equipaments, nosaltres partim de la reflexió que ells havien fet al tercer Fòrum Veïnal i d'un número de la revista el carrer on, després d'haver consultat totes les associacions de veïns, detallaven tot el que creien que faltava o les mancances que tenia la ciutat.

En aquest sentit, vam constituir la Comissió; d'una banda, hi havia els directius de la FAVB i d'altra, els diferents tècnics municipals en funció del tema que es tractava, tot acordant que allò important era analitzar conjuntament. Nosaltres hem insistit molt en definir plegats les bases de qualsevol pla, entenent que partíem d'una ciutat que és molt gran, diversa i, sobretot, complexa. Tenim un seguit d'administracions que hi

tenen a veure, que treballen i que fan coses a la nostra ciutat; i també, tenim un Ajuntament que ha optat per una descentralització amb tota la riquesa i amb tota la complexitat que això suposa (existència de plans sectorials i territorials: Pla de biblioteques, d'escoles bressol, Districte d'Horta, de Sants, el nou barri de la Marina...).

*Tots aquests elements, com a Ajuntament, els intentem definir, cada quatre anys, amb un **Programa d'Actuació Municipal** que finalment s'acaba concretant en un **Programa d'Inversions** i que, a més, en el moment que ho fem, hem intentat acordar amb les administracions com ho farem.*

Per tant, una vegada vam analitzar això, vam arribar a una conclusió, que crec que compartim amb l'Eva, que entre aquell número del carrer i el que havíem dit al PAM com a Ajuntament, no hi havien tantes diferències. Calia era ajustar les prioritats.

Deixi'n me explicar alguns aspectes que em semblen importants.

*En el llibret que anomenem **coneixement**, vam començar definint què era un equipament. No va ser tan fàcil, calia definir molt bé quan parlàvem d'equipament què dèiem. Després vam agafar el **Catàleg del Pla general metropolità** i vam veure que hi havien unes qualificacions que no tenien res a veure amb el que passava a la nostra ciutat i vam fer l'actual catàleg. Catàleg en que es va definir **tres tipus d'equipaments**: dèiem que hi havien uns equipaments de **proximitat**, que identifiquem amb el barri, aquells que necessàriament han d'estar molt a prop dels nuclis de població petits; uns altres que eren els de **desconcentració**, aquells que solem identificar amb districte i que tenen una certa homogeneïtat a tota la ciutat; i els de **centralitat**, de ciutat. Des de la política que hem fet conjuntament amb els veïns, hem intentat que aquesta centralitat la puguem posar a molts llocs de Barcelona, de manera que hi hagin molts diferents punts de centralitat.*

En el catàleg d'equipaments hem fet com una mena de diccionari i atlas alhora:

- ✓ *una definició bàsica i **descripció dels serveis**,*
- ✓ *l'apartat de referències (lleï o normativa que els situa),*
- ✓ *la definició d' **estàndards**, que caldrà matisar quan parlem dels equipaments de proximitat, perquè no és el mateix un casal d'avis a l'Eixample amb una trama urbana plana que quan aquest casal d'avis el posem al Carmel, amb uns carrers i amb unes pendents, que fan que es revisin els metres de distància.*

Per tant, en les reunions amb la FAVB teníem sobre la taula uns elements objectius que ens permetien acabar decidint quin era l'equipament prioritari que calia fer o que posàvem en primer lloc.

El coneixement és fonamental, però cal analitzar els elements que configuraran les dificultats i els conflictes del futur.

- ✓ *En la segona fase es va proposar una possible conducció de l'**anàlisi de factors** vinculats al triangle necessitat-servei-equipament previ a l'exercici de concretar la planificació sobre el mapa, el pressupost i el calendari. Per tant en el llibre*

d'Elements d'anàlisi, aportem criteris i fonts de recerca per el tractament i l'anàlisi d'aspectes clau en la visió estratègica, en la planificació de futur.

*Tot aquest treball el vam presentar molt més extensament, en una sessió a Fort Pienc fa escassament un mes i mig. I aquell dia dèiem que nosaltres tenim molt clar que **presentem un treball que té tota la voluntat de ser quelcom viu i que ha de servir com un instrument per al debat i sobretot per al diàleg cara la construcció de la ciutat.***

Finalment, vull agrair molt a la FAVB el treball que hem fet conjuntament, ha estat molt intens. Entre altres coses, aquesta feina ha servit perquè els diferents tècnics municipals, que tenim uns requisits a complir - la normativa, els pressupostos, el Programa d'actuació municipal -, puguem entendre que tot això cal també posar-ho en comú i veure com la norma ha d'existir –som una administració– i que cal matisar-la i ajustar-la a la realitat dels veïns amb els que construïm la ciutat.

Res més. Moltes gràcies i perdoneu perquè tan de pressa em costa parlar. Em feia patir l'hora

L'alcalde obre un torn de paraules.

El Sr. Jordi Roglà de Leuw, Caritas, representant del Consell Municipal de Benestar Social

Jo voldria en aquest moment, al final de la legislatura, en primer lloc, felicitar el senyor Hereu per la proximitat que ha demostrat envers els temes d'acció social.

*A la vegada, li voldria dir al senyor Costas que ell ha parlat de què creu que hi ha un canvi, que hi ha una sensibilitat diferent en aquest moment. Senyor Costas: no ho dubti. La sensibilitat, la professionalitat dels equips, tant de Serveis Personals com de Benestar Social de l'Ajuntament, ningú els qüestiona. Però, senyor Costas, vostè –que crec que és economista– sabrà que el dèficit que entre totes les administracions s'està posant a la protecció oficial, i ja no li dic res a la prevenció, és... parla per si mateixa. Portem acumulats **dèficits de PIB** en xifres econòmiques.*

És per això que, davant de la nova legislatura –i ja que parlem de dèficits econòmics, no parlem, no dubtem de sensibilitats–, li voldríem demanar en nom del Consell Municipal de Benestar Social alguns aspectes que creiem que s'haurien de contemplar amb aquest increment pressupostari, que ha sigut molt important en valors relatius i que tenim de felicitar per l'esforç que ha fet l'Ajuntament durant aquests anys, però així i tot el nivell és baix.

Si em permeten una «carta als reis» –al senyor Hereu–:

- ✓ *El primer seria el tema de la **immigració**. Senyor Hereu, crec que no podem continuar amb un únic SAIER centralitzat allà a la plaça Espanya; necessitem més dotacions i més professionals. Senyor Hereu, a Caritas tenim de fer atenció primària perquè, en molts casos, ens vénen persones immigrants –i que m'agradaria aclarir–que ens diuen que no poden ser atesos pels serveis socials de*

l'Ajuntament fins que no fa dos mesos que estan empadronats. Les llistes d'espera ens diuen que són llargues i nosaltres els hem d'atendre.

- ✓ *El voldria felicitar perquè avui he llegit que s'havia compromès a doblar el nombre de places de **escola bressol pública**. Simplement m'agradaria que es tinguin en compte que, en molts casos, qui està al càrrec són les famílies monomarentals. Per tant, si us plau tinguin en compte la **conciliació de la vida laboral i familiar**.*
- ✓ *Les activitats de **lleure infantil**: li voldríem demanar que tant centres oberts com esplais puguin donar activitats durant tot l'estiu, per tal de facilitar el treballar a totes aquestes persones que no estan en disponibilitat de poder fer cap setmana de vacances.*
- ✓ *Els **Equips d'atenció a la infància i l'adolescència en alt risc social**: entenem molt important augmentar qualitativa i quantitativament aquest servei. En la ment de tots està el «cas Laia».*
- ✓ *Per últim, senyor Hereu, un tema cada vegada és més preocupant en la situació de les **persones excloses** de la ciutat de Barcelona, la **salut mental**. Els CESMIC els trobem molt col·lapsats. Les teràpies haurien de ser més freqüents. El nombre de causes cada vegada és més gran pel tipus de societat on estem: dol migratori, la integració, l'adaptació curricular, cinc famílies en una vivenda, les famílies monoparentals amb conseqüències en els fills, etcètera.*

No dubti, senyor Casas, s'ha canviat la sensibilitat. S'ha canviat la forma de fer. I felicito l'Ajuntament per tota la feina feta i per tot el que ha posat de la seva part per augmentar el treball en xarxa entre totes les entitats.

Moltes gràcies i que tinguin molta sort.

El Sr. Arcadi Oliveres Boadella, persona d'especial rellevància ciutadana

Tornant al tema dels equipaments, em satisfà d'una manera especial que hi hagi hagut aquest diàleg – si es vol crític, com han dit les dues persones implicades– entre la Federació d'Associacions de Veïns i la gerència dels Serveis Personals. Penso que aquesta és una bona manera de treballar que hem demanat des de fa molts anys aquells que pensem que una ciutat ha de tenir una participació i que això és veritablement participació. Per tant, estic satisfet i vull expressar-ho d'entrada.

Però també voldria dir una petita cosa, que no sé si és el moment, però, com potser no hi haurà una altra oportunitat, la vull dir ara. La Sra. Eva Fernández ha dit, amb una certa sornegueria –que jo, per altra banda, comparteixo–, que en el catàleg de l'any 79 hi havia previsió d'equipaments que es deien «temples» i «centres religiosos». Aquesta categoria desapareix en el nou catàleg.

*Em sembla molt bé perquè una cosa són les confessions privades i una altra cosa és un estat laic. De totes maneres, vistes les circumstàncies, jo em plantejo –i ho dic seriosament, no perquè tingui cap postura presa– si no valdria la pena pensar en **equipaments interconfessionals**, donat el creixement extraordinari de confessions*

religioses diferents a casa nostra. No hi ha dubte que cada confessió ha de buscar els seus propis centres de culte, però també recordo amb una certa frustració aquella idea que va acompanyar la celebració dels Jocs Olímpics l'any 92 en què es va parlar d'un centre, que finalment ha acabat com a parròquia catòlica de Sant Abraham, que hauria pogut ser una magnífica mostra de centre col·lectiu on les confessions religioses compartissin un cert diàleg.

Aleshores, suggereixo –sense cap coneixement de causa– si valdria la pena reintroduir aquella antiga idea del catàleg de l'any 79, no com a creació de parròquies –per descomptat–, però sí com a generació d'un cert diàleg, que penso que avui en dia fa molta falta entre les diferents confessions.

La Sra. Glòria Figuerola

Tant quan parlem d'àmbits com de tipologies caldrà seguir treballant, veure si trobem solució per anar introduint realitats que evidentment són diferents i que fa que ara parlem - per exemple- d'un apartat, com és la sostenibilitat, que no tenia sentit o no s'havia valorat fa uns anys.

4. Precs i preguntes

No havent-hi intervencions, l'alcalde passa a cloure l'acte.

L'Alcalde

*Lamento no haver estat al primer moment, per tant permetin que faci ara les presentacions de les noves persones que ens acompanyen. Una mostra del dinamisme de la participació en aquest Ajuntament es la creació de **dos nous consells de participació** específics o sectorials que es com denominem els que treballen un àmbit concret. El de **Cultura** i el d'**Habitatge Social**. Volia donar la benvinguda al senyor Josep Molina, representant del Consell de l'Habitatge, i al senyor Carles Giner, com a representant del Consell de Cultura. Així com també donar-li la benvinguda a la que és, en tant que presidenta del Consell de Joventut de Barcelona, la **nova vice-presidenta** primera d'aquest Consell de la Ciutat, la Núria Galan. A tots, benvinguts.*

*També voldria recordar persones que eren membres del Consell de Ciutat i que malauradament ens han deixat. Un és en **Josep Maria Huertas Clavería**, que formava part d'aquest Consell, en representació del Col·legi de Periodistes; però sobre tot com a persona compromesa, que va fer de la seva professió de periodista una voluntat de servei constant en defensa dels valors democràtics. L'altra persona que també ens va deixar fa poques setmanes, és en **Joan Garcia**, secretari de la FAVB i membre dels grups de treball del Consell, destacant per la seva implicació personal en defensa dels drets dels sectors més desfavorits. Els dos eren membres actius del Consell de la Ciutat perquè eren membres i ciutadans actius de Barcelona, i, per tant, des de feia molts anys que treballaven per la nostra ciutat. En Joan Garcia concretament es va morir discutint de política social, d'equipaments, al carrer Padilla, en oficines municipals a hores molt tardanes, justament parlant dels reptes d'infància. Bé, tots dos em sembla que són, bons símbols de l'esperit que anima aquest Consell de Ciutat.*

Abans de donar-li la paraula a la Núria Galan, que llegirà una carta d'acomiadament d'en Fabià Mohedano, volia agrair les paraules que s'han dit i especialment, el que hagin estat més de tres hores. Em sembla que l'ordre del dia s'ho valia. Prenc nota dels temes que s'han expressat en relació als dos treballs presentats i de les reflexions per part del senyor Roglà.

*Voldria expressar que tant el document del Llibre blanc de l'habitatge com aquesta col·laboració conjunta entre la FAVB i l'Ajuntament entorn als equipaments, són treballs que mereixen el meu **reconeixement** i dono les gràcies a tots els que l'han fet possible i hi han participat. També remarcar que el fruit d'aquesta participació, tinguin ben present i ben segur incidirà en la gestió pública.*

*Els dos documents són **eines** que caldrà implementar, contrastar i validar en el diferents processos en marxa i en el futur. Quant al **Llibre Blanc**, era bàsic fer una bona diagnosi amb elements tècnics solvents però també amb les percepcions de còm afecta a la ciutadania. Els he de dir que la segona preocupació dels ciutadans de Barcelona és l'habitatge. Les diferents investigacions que ens aporta el llibre ens permetran trobar el **consens** sobre les causes, riscos i solucions, que pugui servir finalment de base per a un pacte social de l'habitatge a Barcelona.*

*En relació a la bases per al **Pla d'Equipaments**, les fases presentades de Coneixement i Anàlisi constitueixen un manual pràctic per elaborar futurs plans d'equipaments en els quals cal tenir en compte tres aspectes clau: **visió** (curt, mig i llarg termini), **participació i proximitat**. Cal destacar la importància de posar-nos d'acord en els criteris per a la implantació d'equipaments en el territori. Aquesta feina conjunta de reflexió i discussió simplifica molt la implementació del projecte, alhora que crea **sinèrgies de construcció conjunta de la ciutat**.*

*No vol dir que el cent per cent sigui estrictament allò que després s'ha de fer, però els he de dir que tant un treball com l'altre són molt rigorosos i per a nosaltres a tenir en compte, i en aquest sentit dir que sí que seran una guia per a l'acció futura. A qui li pertoqui, haurà de prendre decisions en l'àmbit de la decisió política, que és un àmbit que té també les seves constriccions, però comptarà amb les aportacions sorgides del teixit associatiu i de la societat civil que vosaltres representeu, de manera que **influeixen en la presa de decisions per a transformar realitats**.*

Donat l'hora no vull allargar més la meva intervenció, tot insistint en el meu agraïment pel treball i la col·laboració de tots vosaltres. Dono la paraula a la Núria Galan.

La vice-presidenta primera Sra. Núria Galan, del Consell de la Joventut

*Jo només expressar-vos la satisfacció que tinc de poder ser membre com tots vosaltres del Consell de Ciutat de Barcelona. I des de la meua perspectiva de dona, jove, i en tant que associada, desitjo col·laborar estretament en el futur d'aquesta ciutat. I ja molt breument passaré a llegir una **carta** que ens ha fet arribar en **Fabià Mohedano**. Diu:*

«Benvolgut alcalde, benvolguts consellers, conselleres.

La Secretaria del Consell de Ciutat m'ha brindat l'oportunitat d'acomiar-me com a membre del Consell de Ciutat i evidentment, malgrat la llunyania, no podia desaprovechar aquesta ocasió.

He tingut l'oportunitat de ser el primer vice-president primer –valgui la redundància– del Consell, en nom del Consell de la Joventut de Barcelona. Com ja sabeu el Consell de la Joventut de Barcelona és una plataforma independent i unitària formada per la gran part d'associacions juvenils de la ciutat, de la que una sola cosa puc estar segur i és que els seus membres sempre són joves. I és en aquest punt que el Consell continua sent jove, però els seus dirigents necessàriament deixen de ser-ho. És en aquest sentit, doncs, que el passat 24 de febrer vaig finalitzar la responsabilitat de president del Consell de la Joventut de Barcelona després de tres anys al capdavant.

Certament me n'emporto molt bon record i la responsabilitat en el Consell de Ciutat n'és una d'elles. Ara continua la Núria Galan, la noia que teniu asseguda al costat del Jordi Hereu, que amb tota seguretat ho farà millor que jo i aportarà frescor i dinamisme necessari, tenint en compte la seva condició de jove i associada.

Molts de vosaltres sabeu que, des del CJB, hem fet en els darrers anys una crítica responsable i constructiva als processos participatius. Pensem que els òrgans de participació han de ser veritables espais per a la vertebració de la societat civil, de l'associacionisme viu que cada dia construeix democràcia, cohesiona barris i administra i canalitza les demandes de la ciutadania.

I continuarem treballant des de l'associacionisme barceloní perquè així sigui. Amb la independència vital i necessària, i ho farem des del Consell de Ciutat, però també des del Consell d'Associacions de Barcelona que el sector estem construint de forma ferma i decidida.

No vull estendre'm gaire. Gràcies als cinc grups municipals, als diferents regidors que han coordinat el Consell de Ciutat en aquest dos anys, al vice-president segon –l'amic Alejandro Goñi –, a la Carme i al seu equip.

Llarga vida al Consell de Ciutat i salutacions des de Londres.

Fabià Mohedano.»

Sense més intervencions, es tanca la sessió a les 22:15 h.

Certifica l'acta:

El Secretari General

Jordi Cases i Pallarès